

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2025-11-11
Justeringsdatum: 2025-11-13
Anslagsdatum: 2025-11-14

§ 228 Svar på remiss från Justitiedepartementet om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel

Ärendenummer: Ks 1322/2025
Handläggare: Liselott Bergqvist

Ärendebeskrivning

Utredningens övergripande uppdrag har varit att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel i syfte att säkerställa att lagstiftningen är effektiv, ändamålsenlig och anpassad till Sveriges internationella åtaganden.

Sista svarsdag 7 november 2025.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2025-10-08
Yttrande, 2025-10-08
Remiss, Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel, (SOU 2025:87)
Missiv, Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel, (SOU 2025:87), 2025-07-25

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till Kommunstyrelsen:

1. Yttrandet antas och överlämnas till Justitiedepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Yrkanden

Markus Allard (ÖrP) yrkar avslag på Kommunledningsförvaltningens förslag.
Helena Ståhl (SD) yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till yttrande.

Proposition

Ordförande John Johansson (S) finner att det finns tre förslag till beslut, det vill säga Kommunledningsförvaltningens förslag, Helena Ståhls (SD) bifallsyrkande till Sverigedemokraternas förslag och Markus Allards (ÖrP)

avslagsyrkande. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att Kommunstyrelsen beslutar enligt Kommunledningsförvaltningens förslag.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Yttrandet antas och överlämnas till Justitiedepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Helena Ståhl (SD) och David Larsson (SD) reserverar sig skriftligt mot beslutet till förmån för Sverigedemokraternas förslag till yttrande.

Markus Allard (ÖrP) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten Diarienummer
Ju2025/01606

Yttrande remiss - Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel

Justitiedepartementet har bjudit in Örebro kommun att svara på remissen - Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. Sista svarsdag 7 november 2025.

Örebro kommun lämnar nedanstående synpunkter.

Övergripande synpunkter

Utredningens förslag kommer att bidra till Sveriges förutsättningar att efterleva och implementera sina åtaganden i enlighet med internationella konventioner och överenskommelser. Möjligheterna att motverka korruption såväl nationellt som i annat land kommer att underlättas om lagstiftningen närmar sig den som tillämpas i närliggande nordiska och europeiska grannländer. Att utredningen föreslår implementering av ett begrepp som innebär likabehandling av alla med offentlig ställning ser Örebro kommun som bra både för att motverka korruption och för att vidmakthålla allmänhetens förtroende.

Örebro kommun ser positivt på samtliga förslag i utredningen som bedöms komma att ha positiva effekter både ur civilrättsligt och arbetsrättsligt perspektiv genom ökad tillgänglighet och förståelse för lagstiftningen mot korruption och missbruk av offentlig tjänst eller annan offentlig ställning i samband med eller i relation till tjänst/uppdrag. Det finns goda förutsättningar att förebygga brott liksom att hantera arbetsrättsliga processer på grund av korruption underlättas av tydliga rekvisit.

Örebro kommun har fokuserat på de förslag som påverkar kommunens hantering av brott inom tjänsten samt situationer med koppling till offentliganställdas myndighetsutövning och utförande av andra arbetsuppgifter/uppdrag. Det är av största vikt att lagstiftningen utformas på ett sätt som skapar medvetenhet, förståelse och begriplighet om vad korruption innebär och dess skadliga effekter på samhället, demokratin och förtroendet för personer som har inflytande över beslutsfattande och gemensamma resurser. En hörnsten i arbetsrätten är att för att kunna ställas till svars för en förseelse ska arbetstagaren bli medvetandegjord om sitt oönskade agerande/förhållningssätt (misskötsamhet) och förstå vilken skada hen åsamkat arbetsgivaren, med en lagstiftning som utgår ifrån samma förutsättningar uppstår ett logiskt samband mellan processerna.

Korruptionsbrott i svensk lagstiftning

Utredningen har haft i uppdrag att se över de brott som kategoriserats som korruptionsbrott och som idag finns i Brottsbalken tillsammans med brott av delvis samma karaktär med undantag för att dessa brott är så kallade förmögenhetsbrott. Till skillnad från förskingring, egenmäktigt förfarande och trolöshet mot huvudman kan en muta vara både ekonomisk och immateriell liksom handel med inflytande. Förslaget om en ny lag där vissa korruptionsbrott samlas kan å ena sidan försvåra genom att information om en brottsrubricering måste sökas i flera lagrum, å andra sidan förtydligas vad som avses med korruption. Kommunen vänder sig dock mot förslaget "lag om vissa korruptionsbrott" eftersom det riskerar att leda till osäkerhet om var övriga korruptionsbrott återfinns i lagstiftningen.

Vidare ställer kommunen sig bakom förslaget att samla brotten givande respektive tagande av muta under brottsrubriceringen Mutbrott som omfattar både privat- och offentlig sektor. Utredningens förslag till förtydliganden av begreppet muta, samband mellan brott och anställning/uppdrag och

personkrets som omfattas av lagstiftningen underlättar tolkning och tillämpning även inom det arbetsrättsliga området både vid införande av förebyggande åtgärder och vid hantering av brott i samband med tjänsteutövning. Detsamma gäller förslagen gällande handel med inflytande och vilka rekvisit som ska prövas vid bedömning av dessa brott, utredningens kommentarer som vi förutsätter kommer att ingå i förarbetena gör det tydligt vilka relationer och omständigheter i övrigt som ska beaktas. Brottet oaktsam finansiering har vi inte tagit ställning till eftersom vi bedömer att denna typ av kriminella handlingar i första hand förekommer inom den privata sektorn.

Utan att ta ställning till straffskalor kan vi konstatera att utredningens förslag om skärpta straff och avskaffande av åtalsprövning för vissa korruptionsbrott är en tydlig markering av demokratins, rättssäkerhetens och myndighetsutövningens särskilda skyddsvärde. Kommunen ser det som angeläget att markera att straffskalans lägsta nivå ringa brott ska utgöra undantag från regeln och i första hand tillämpas inom privat sektor där det råder en annan kultur mycket beroende på att resurser och relationer inte utgörs av gemensamma skattemedel och allmänhetens förtroende för dem som förvaltar och utövar offentlig makt.

Vidare finner vi det intressant att brottet trolöshet mot huvudman föreslås vara oförändrat såväl beträffande innehåll och straffskala som dess placering i Brottsbalken i samma kapitel som övriga förmögenhetsbrott. Att vi reflekterar över detta beror på att de företrädare för arbetsgivaren vi ger arbetsrättsligt stöd relativt ofta hänvisar till trolöshet mot huvudman när medarbetare allvarligt har överskridit sina befogenheter eller underlåtit att utföra givna uppgifter/uppdrag. Detta tolkar vi dels som okunskap om vad trolöshet mot huvudman är i lagens mening, dels att detta brott sammanblandas med tjänstefel och/eller illojalitet mot arbetsgivaren. Därför ser Örebro kommun med fördel att man i lagtext skulle kunna förtydliga skillnaderna.

Tjänstefel och missbruk av offentlig ställning

Utredningen anser att lagstiftningen om tjänstefel i stort ska förbli oförändrad och att brottet även fortsättningsvis ska regleras i 20 kap. Brottsbalken tillsammans med ett antal brott med koppling till offentliganställdas myndighetsutövning. Örebro kommun ställer sig bakom utredningens förslag om tydligare rekvisit och skärpta straff för brott av normalgraden och grovt tjänstefel liksom förtydligandet av att ringa brott ska vara förseelser som hanteras genom arbetsrättslig disciplinpåföljd såsom medvetandegörande (klargörande) samtal eller skriftlig varning.

Kompletterande bestämmelser i den nya lag om vissa korruptionsbrott som föreslås av utredningen skulle kriminalisera missbruk av offentlig ställning med syfte att kunna lagföra brott som allvarligt kan skada viktiga samhällsfunktioner och/eller förtroendet för utövare av offentlig verksamhet/offentliga uppdrag. De brott som föreslås omfattas av bestämmelserna och behöver inte ha samband med myndighetsutövning även om det finns en koppling till lagstiftningen om tjänstefel. Till skillnad från övriga korruptionsbrott i den nya lagen ligger fokus på handlingar som antingen ger otillbörliga fördelar till någon eller missgynnar någon på någon annans bekostnad. Kommunen anser vidare att en sådan brottsrubricering skulle fånga upp nepotism, jäv och intressekonflikter som med nuvarande lagstiftning inte kan bli föremål för åtal, det gäller även lag- och domstolstrots som inte heller regleras i något befintligt lagrum.

Missbruk av offentlig ställning

Det finns en risk med en utökad tystnadskultur och tjänstemän kanske inte kommer påtala brister för att det kommer finnas en rädsla för vilka konsekvenser det skulle kunna leda till. Det kan också bidra till en rädsla för att göra fel eftersom risken att så att säga bli bestraffad kan öka.

Det finns inte tillräckliga skäl för att i lagtext precisera vad som ska anses otillbörligt

Örebro kommun anser att utredningens förslag innebär en för stor otydlighet om vilka typer av handlingar som blir straffbara. Begreppet ”otillbörlig” ger inte en tillräckligt klar och entydig ledning för de politiker och tjänstepersoner som träffas av regleringarna och som verkar i en synnerligen komplex miljö av ibland motstridig lagstiftning.

Särskilda yttrandet

Örebro kommun anser att det särskilda yttrande behöver beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. I det särskilda yttrandet uttryckt farhågor kring konsekvenserna av att kriminalisera missbruk av offentlig ställning, i huvudsak rör det sig om oro för att fler fall av ringa tjänstefel ska leda till åtal. Kommunens uppfattning är att utredningens förslag till rekvisit om uppsåt för att döma för brott av normalgraden eller grovt tjänstefel är tillräckliga för att motverka en sådan oönskad civilrättslig utveckling. Den potentiella risken att fler döms för ringa tjänstefel står inte i proportion till den ökade rättssäkerhet och de samhällsekonomiska vinster som skulle bli följden av att lagstifta mot missbruk av offentlig ställning.

Straffbestämmelsernas placering

Örebro kommun ställer sig bakom att lagstiftningen bryts ut ur brottsbalken till en egen lag, vilket uppfattas att den får en tydlig ställning i rättsordningen samt att korruptionsbestämmelserna hålls samlade, att de bestämmelser som det handlar om bryts ut till den nya lagen, att vissa andra bestämmelser, som är närliggande men delvis ska skydda även andra intressen inte omfattas av den nya lagen, att det i nya lagens rubrik används samlingsbeteckningen korruptionsbrott samt att i rubriken anges att det är vissa korruptionsbrott, vilket visar att det finns andra korruptionsbrott som regleras i andra lagar.

Straffbestämmelsernas utformning och brottens rubricering

Örebro kommun ställer sig bakom att både tagande och givande av muta slås ihop till ett brott – mutbrott, att ringa mutbrott införs, att mutbrott vid tävling införs.

Skuldformen uppsåt

Vidare motsätter sig Örebro kommun att skuldformen uppsåt inte preciseras i de nya straffbestämmelserna som föreslås eller genom ändring av 1 kap 2 § 1 st brottsbalken enligt följande.

De straffbestämmelser som finns i straffrättens allmänna del regleras i brottsbalken. Av brottsbalken (1 kap 2 § 1 st) följer att en gärning är ett brott endast om den begås med uppsåt, om inte annat är särskilt föreskrivet. Den bestämmelsen uttrycker inte enligt sin ordalydelse att detta även ska gälla brott som regleras utanför brottsbalken, det vill säga inom specialstraffrätten. Det står dock klart att även bestämmelser utanför brottsbalken omfattas, vilket framgår bland annat av brottsbalkskommentaren: ”Numera när den nya lydelsen av 1:2 första stycket BrB trätt i kraft, tar dock uppsåtspresumtionen över i de fall där det inte med hjälp av en normal tolkningsoperation framgår att ”annat är särskilt föreskrivet”. (Bäcklund m fl: Brottsbalken en kommentar, utgåva 2025, se 4 st under kommentaren till denna bestämmelse) Vidare motsätter sig Örebro kommun till att skuldformen uppsåt inte framgår direkt av lagtexten och föreslår därför att lagstiftaren antingen väljer att ändra brottsbalken så att alla brottsliga gärningar som omfattas av denna balk samt de som regleras i lagar utanför balken kräver uppsåt för att vara ett brott eller så preciseras detta uttryckligen i respektive av de straffbestämmelser som avser uppsåtsbrotten i den nu föreslagna nya lagen. Om ändring i brottsbalken föreslås bör 1 kap 2 § i denna balk ha följande lydelse: ”En gärning, som är beskriven ”i denna balk eller i annan lag” skall, om inte annat är särskilt föreskrivet, anses som brott

endast då den begås uppsåtligen.” Om i stället den senare lösningen väljs, bör den nya lagen formuleras på samma sätt som straffbestämmelsen om vapenbrott. För gärningen vapenbrott krävs uppsåt enligt vapenlagens uttryckliga innehåll. Enligt 9 kap 1 § vapenlagen sägs ”...Den som uppsåtligen innehar skjutvapen...”. Den föreslagna straffbestämmelsen om mutbrott bör därför ändras till ...Den som uppsåtligen 1. utlovar... Bestämmelsen om mutbrott vid tävling bör ändras till... Den som, i annat fall än som avses i 2 § uppsåtligen... På motsvarande sätt bör ändringar införas för samtliga av de föreslagna uppsåtsbrotten.

John Johansson (S)
Kommunstyrelsens ordförande